

Skiftnotat – Grønt skifte for små og mellomstore bedrifter: Slik kommer du i gang

Til: Medlemmene i Skift-nettverket

Dato: April 2024

Forfattere: Odd Arild Grefstad (Storebrand) har ledet arbeidet med støtte fra Sverre Thornes (KLP), Leif Arne Jensen (PwC Norge), Øystein Bø (Formue), Sigrun Aasland (Zero), Tore Medhus (SR-Bank), Sverre Danielsen (Deloitte) og Susanne Munch Thore (Arntzen de Besche)

I finansbransjen opplever vi stort engasjement for det grønne skiftet blant våre kunder. På mindre enn syv år skal norske utslipp mer enn halveres, ifølge Regjeringens klimamål. Innen 2050 skal globale utslipp være tilnærmet null. Dette leder til gradvis strengere reguleringer, høyere klimaavgifter, skjerpede innkjøpskrav og tydeligere forventinger fra forbrukerne.

Tilgang på både kapital og kunder vil i økende grad kreve at alle virksomheter tar grep for å redusere utslipp, ta hensyn til natur og samfunn, og i tillegg dokumentere dette på en troverdig måte. Et tydelig eksempel på dette er offentlige anskaffelser som fra 2024 skal vekte klima- og miljøhensyn med minimum 30 prosent i alle anbudsprosesser. Et annet eksempel er utlån fra banker som stiller økende krav til utslippsreduksjoner i tråd med EUs taksonomi for bærekraftige aktiviteter. Vi ser også at for mange store selskaper med ambisiøse klimamål, er tiden nå inne for å redusere utslipp i leverandørkjeden og rapportere dette i henhold til kravene i Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Dette vil igjen påvirke mange små- og mellomstore bedrifter som nettopp inngår i disse verdikjedene.

I vårt møte med kunder ser vi store forskjeller. Veidekke var det første norske selskapet som sertifiserte sine netto nullutslippsmål, i tråd med den globale aktøren Science Based Targets initiative. I tråd med eierskapsmeldingen skal alle statlige virksomheter gjøre det samme, som også betyr at de vil stille krav til sine leverandører.

Store selskaper som ASKO og Posten har i flere år gått foran i elektrifisering av egen transport, lokal energiproduksjon og bærekraft i alle ledd. Samtidig har mange av de små og mellomstore bedriftene mer enn nok med å fylle sine ordrebøker og oppfylle sine leveranser. Det er dessuten krevende å navigere i jungelen av bærekraftstrategier, råd og rapporteringsverktøy. De aller fleste bedriftene i Norge er små og mellomstore bedrifter (SMB) og det er derfor avgjørende for Norges klimamål at disse selskapene klarer overgangen til nullutslippsamfunnet.

Denne sjekklisten er utarbeidet fra Skift-Næringslivets Klimaledere som er et næringslivsnettverk. Vårt budskap er enkelt: Det viktigste er å komme i gang. Begynn med det som er mest relevant for din virksomhet. Alle konkrete tiltak som har effekt nå, vil posisjonere bedriften sterkere i møte med framtidens krav og konkurranse.

Dette dokumentet er en oppfordring, og byr på en enkel oppskrift på hvor du kan begynne.

Trinn 1: Visjon og mål

Det er viktig å ha gode og konkrete mål for å gi retning på bærekraftsarbeidet. Scenarier om utvikling av teknologi, politikk, rammebetingelser og egen organisasjon vil sammen med en god oversikt over dagens situasjon danne et godt grunnlag for troverdige mål som er realistiske å oppnå. Visjonen og målene vil fungere som retningslinjer for arbeidet med å videreutvikle forretningsmodell og -strategi for å svare ut interessentenes behov og forventninger relatert til bærekraft. *Science Based Target initiative* har en egen tilnærming for SMBer som kan være nyttig støtte i arbeidet med klimamål.

For videre å kartlegge virksomhetens visjon og mål, kan det være hensiktsmessig å starte med spørsmål som; Hva er mulighetsrommet for ditt foretak og hvor skal ambisjonsnivået settes? Skal din virksomhet kun møte de regulatoriske minimumskravene eller strekke seg lengre gjennom frivillige mål? Ønsker foretaket å realisere nye inntektsstrømmer og/eller kapital takket være et større fokus på bærekraft?

Trinn 2: Veikart for bærekraftsarbeidet

Når visjon og mål er satt, er det på tide å utforme retningslinjer for prioriteringer og fremtidige beslutninger forbundet med bærekraftsarbeidet i alle ledd av virksomheten og sikre eierskap. Slik vil ditt foretak kunne komme opp med og evaluere alternative hovedgrep for veien videre og prioritere hvilke operasjonelle tiltak som skal iverksettes til hvilke tidspunkt. I denne delen av bærekraftsarbeidet er det essensielt å involvere ansatte for å sikre forankring og realisering. Sentralt å ta stilling til under kartleggingen av bærekraftsarbeidet er: Hva betyr de strategiske målene for virksomheten i praksis? Hvordan kobler vi våre strategiske mål mot konkrete aksjonsplaner?

Trinn 3: Vesentlighetsanalyse og klimaregnskap

For å gi veiledning kan vesentlighetsanalyser være et godt utgangspunkt. I en vesentlighetsanalyse ser du på ditt foretaks forretningsmodell og virksomhet i sammenheng med bærekraft, og identifiserer hvilke bærekrafttemaer som er mest vesentlige å jobbe med. I dette arbeidet er det viktig å gå i dialog med interessenter for å samle innsikt og stor bredde av perspektiver. Sentrale spørsmål din virksomhet kan stille seg i utarbeidelsen av en vesentlighetsanalyse er blant annet; hvor er din virksomhets utslipp størst, hva er dine operasjonelle hovedaktiviteter og de største utslippspostene i regnskapet? Hvor har din virksomhet størst positiv og negativ påvirkning på økonomiske, miljømessige og sosiale forhold?

Vesentlighetsanalyse er også en sentral del av Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). CSRD er et nytt direktiv om bærekraftsrapportering, som både vil utvide regulatoriske rapporteringskrav og omfanget av hvilke foretak dette vil gjelde for. For børsnoterte SMBer vil rapporteringskravet være gjeldene i EU etter 2027, og det er avgjørende at virksomheter identifiserer og får på plass nødvendige rapporteringsstrukturer før reglene trer i kraft.

Klimaregnskap blir gjerne også en del av vesentlighetsanalysen. Enkelte virksomheter fører allerede **klimaregnskap**, og om få år vil dette forventes av alle. Det finnes gode veiledere på hvordan slike regnskap kan utformes, for eksempel [GHG protokollen](#). Men allerede før et regnskap er på plass, har de fleste en oppfatning og hvor de har størst fotavtrykk: Er det ansattes reiser? Bygging og oppvarming av lokaler? Du trenger å telle utslippene for å vise fremdrift, men du trenger ikke alle detaljene for å komme i gang.

Sjekkliste for klimatiltak som monner

Begynn der **utslippene i dag er størst**. Grønt skifte handler forenklet om tre ting: For det første: Bruk fornybar energi heller enn fossil, og bruk den effektivt. For det andre: Sørg for at materialene som brukes i størst mulig grad er produsert uten utslipp og inngår i et sirkulært løp. For det tredje: sett pris på natur og ta vare på naturen.

Sektor	Eksempler på tiltak
Fossil eller fornybar energi til transport?	<ul style="list-style-type: none"> • Elektrifisering/nullutslipp av egne transportløsninger. Velg alltid elektrisk når det er mulig • Må dere fly? Legg på biodrivstoff og etterspør dette hos reiseselskapene, velg alltid direkteruter når det er mulig • Stille krav til utslippsfri, helst fossilfri varelevering og transporttjenester, og til utslippsfri/fossilfri anleggsdrift og -transport. • Legg til rette for kollektivbruk, samkjøring og sykkelparkering for ansatte • Velg lokale leverandører og lokalt produserte varer for å redusere transportutslipp
Fornybar og effektiv energibruk i bygg	<ul style="list-style-type: none"> • Lokal energiproduksjon, for eksempel solceller på tak • Inngå grønne leiekontrakter med krav om energiklasse A eller B. • Redusere energiforbruk f.eks. ved lavere innetemperatur • Oppgradere energistandarden i egne bygg, (med mål om passivhusnivå) • Kjøp opprinnelsesgarantier (garanti om fornybar strøm) for strømforbruket
Bærekraftige materialer som varer	<ul style="list-style-type: none"> • Still krav i innkjøp av materialer til gjenvinningsgrad • Gjenbruke eller sekundært resirkulere materialer • Kjøp miljøsertifiserte produkter
Engasjer ansatte	<ul style="list-style-type: none"> • Hold klimalunsj for å øke engasjement hos ansatte • Opprett en bærekraftsgruppe internt for å lede initiativer • Gi insentiver for ansatte som bidrar til å redusere bedriftens utslipp
Grønn IT	<ul style="list-style-type: none"> • Bruk skybaserte tjenester for å redusere behovet for egen serverinfrastruktur og bruk leverandørene med lavest klimafotavtrykk • Oppmuntre til digital dokumenthåndtering i alle ledd • Innkjøp av gjenbrukte IT hardware, eksempelvis PC-skjermer, mobiltelefoner m.m. og ikke kjøp nytt før det er nødvendig
Ta vare på naturen	<ul style="list-style-type: none"> • Skal prosjektet benytte urørt natur? Kan tilsvarende område restaureres et annet sted?
Intern bærekraftstyring	<ul style="list-style-type: none"> • Velg leverandører som stiller seg miljømessig ansvarlige for at deres produkter er produsert med en bærekraftig praksis

	<ul style="list-style-type: none">• Reduser avfallsmengder ved å iverksette praksiser som stimulerer til redusert bruk av engangspplast og økt resirkulering• Iverksett en grønn markedsføringsstrategi i egen virksomhet, slik at interessenter informeres om hvilke forpliktelser dere stiller til bærekraft
--	---

Det finnes i tillegg mange gode veiledere i bærekraftsarbeid, og vi har funnet frem til de beste av dem. Fellesnevnerne for disse:

- [Enova klimaveileder](#)
- <https://arbeidslivetsklimate.no/tips>
- [NHO - Klimatiltak for bedrifter](#)
- [KLP - Klima og miljøveilder for kommuner og kommunale bedrifter](#)
- [Bærekraftsveilederen til Sb1 Østlandet](#)
- [Bærekraftsveileder / Sparebank Møre](#)
- [DNB - bærekraftsveilder](#)
- [KlimaOslo - Enkle råd og tips for en klimavennlig hverdag "på jobb"](#)